

MILLIY GVARDIYA SURISHTIRUV BO‘LINMALARI USTIDAN PROKUROR NAZORATINI AMALGA OSHIRISHNING PROTSESSUAL VA TAKTIK JIHATLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Jo‘rayev Baxtiyor

Jamoat xavfsizligi universiteti kursanti

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada Milliy gvardiya surishtiruv bo‘linmalari faoliyati ustidan prokuror nazoratini amalga oshirishning protsessual va taktik jihatlari tahlil qilinadi. Amaldagi qonunchilik normalari, ularning qo‘llanilish amaliyoti hamda mavjud muammolar o‘rganilib, nazorat samaradorligini oshirishga qaratilgan taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Shuningdek, surishtiruv jarayonida qonuniylikni ta‘minlash, fuqarolar huquq va erkinliklarini himoya qilish hamda prokuror nazoratining zamonaviy mexanizmlarini joriy etish masalalari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Milliy gvardiya, prokuror nazorati, surishtiruv, protsessual faoliyat, taktik usullar, jinoyat protsessi, qonuniylik, nazorat mexanizmlari.

Abstract

This scientific article analyzes the procedural and tactical aspects of prosecutorial supervision over the investigative units of the National Guard. It examines current legal norms, their practical application, and existing challenges, and proposes recommendations to improve the effectiveness of supervision. The article also highlights issues of ensuring legality in the inquiry process, protecting citizens' rights and freedoms, and implementing modern mechanisms of prosecutorial oversight.

Keywords: National Guard, prosecutorial supervision, inquiry, procedural activity, tactical methods, criminal procedure, legality, oversight mechanisms.

Kirish

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatida qonuniylikni ta‘minlash davlat boshqaruvining muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, surishtiruv bosqichi jinoyat

protsessining boshlang‘ich va hal qiluvchi bosqichi bo‘lib, unda yo‘l qo‘yilgan xatolar keyingi tergov va sud jarayonlariga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Shu nuqtai nazardan, Milliy gvardiya surishtiruv bo‘linmalari faoliyati ustidan samarali prokuror nazoratini tashkil etish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Prokuror nazorati nafaqat qonuniylikni ta‘minlash, balki jinoyatlarni tez va to‘liq fosh etish, aybdorlarni javobgarlikka tortish hamda fuqarolarning huquqlarini himoya qilishga xizmat qiladi. Biroq amaliyotda ayrim protsessual kamchiliklar, nazorat mexanizmlarining yetarli darajada takomillashmaganligi kuzatilmoqda.

Milliy gvardiya surishtiruv faoliyatining huquqiy asoslari

Milliy gvardiya surishtiruv bo‘linmalarining faoliyati jinoyat-protsessual qonunchilik normalari bilan tartibga solinadi. Ushbu faoliyat jinoyatlarni aniqlash, dastlabki dalillarni yig‘ish va jinoyat ishini qo‘zg‘atish uchun asos yaratishga qaratilgan. Surishtiruv organlarining vakolatlari aniq belgilangan bo‘lsa-da, ularning amaliyotda qo‘llanishi turlicha talqin qilinishi mumkin. Bu esa prokuror nazoratining ahamiyatini yanada oshiradi. Chunki prokuror nazorati orqali har bir protsessual harakatning qonuniyligi tekshiriladi.

Prokuror nazorati jinoyat protsessida qonun ustuvorligini ta‘minlovchi muhim institut hisoblanadi. U quyidagi vazifalarni bajaradi:

- ✓ surishtiruv organlari faoliyatining qonuniyligini tekshirish
- ✓ fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish
- ✓ jinoyatlarni tergov qilishda xatolarni oldini olish
- ✓ protsessual intizomni mustahkamlash

Prokuror nazorati samarali tashkil etilganda, jinoyat protsessining barcha bosqichlarida qonuniylik ta‘minlanadi.

Protsessual jihatdan nazoratni takomillashtirish quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshirilishi mumkin: Birinchidan, surishtiruv harakatlari ustidan tezkor va uzluksiz nazoratni yo‘lga qo‘yish zarur. Amaliyotda ayrim hollarda nazorat kechikib amalga oshiriladi, bu esa qonunbuzarliklarning chuqurlashishiga olib keladi. Ikkinchidan, elektron nazorat tizimlarini joriy etish muhim ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalar orqali

prokurorlar surishtiruv jarayonini real vaqt rejimida kuzatish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Uchinchidan, protsessual hujjatlarni standartlashtirish zarur. Bu hujjatlarda xatolarni kamaytiradi va nazoratni osonlashtiradi.

Prokuror nazoratining samaradorligi nafaqat protsessual normalarga, balki taktik yondashuvlarga ham bog'liq. Taktik jihatdan quyidagi choralarga e'tibor qaratish lozim: Prokurorlar tomonidan surishtiruv jarayonini tahliliy yondashuv asosida baholash muhimdir. Har bir ish bo'yicha individual strategiya ishlab chiqilishi kerak. Shuningdek, profilaktik nazorat usullarini kuchaytirish zarur. Ya'ni qonunbuzarlik sodir bo'lgandan keyin emas, balki uning oldini olishga qaratilgan choralar ustuvor bo'lishi kerak. Kadrlar malakasini oshirish ham muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy jinoyatchilik shakllari prokurorlardan yangi bilim va ko'nikmalarni talab etadi.

Amaliyotda quyidagi muammolar uchraydi:

Nazoratning formal xarakter kasb etishi. Ba'zi hollarda tekshiruvlar yuzaki o'tkaziladi.

Axborot almashinuvi yetarli darajada yo'lga qo'yilmagan. Bu esa surishtiruv jarayonining samaradorligini pasaytiradi.

Normativ-huquqiy bazaning ayrim jihatlari eskirgan.

Ushbu muammolarni hal etish uchun qonunchilikni takomillashtirish, idoralararo hamkorlikni kuchaytirish va nazorat mexanizmlarini modernizatsiya qilish zarur.

Rivojlangan davlatlarda prokuror nazorati yuqori darajada tashkil etilgan. Masalan, ayrim mamlakatlarda prokurorlar surishtiruv jarayonining har bir bosqichida faol ishtirok etadi. Shuningdek, elektron monitoring tizimlari keng qo'llaniladi. Bu esa nazoratning shaffofligi va samaradorligini oshiradi. Mazkur tajribalarni milliy tizimga moslashtirish muhim hisoblanadi.

Milliy gvardiya surishtiruv bo'linmalari ustidan prokuror nazoratini takomillashtirish uchun quyidagilar taklif etiladi: Prokuror nazoratining raqamli platformasini yaratish. Surishtiruv jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish. Prokurorlar va surishtiruvchilar o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish. Nazoratning shaffofligini ta'minlash

Xulosa

Milliy gvardiya surishtiruv bo‘linmalari ustidan prokuror nazoratini takomillashtirish jinoyat protsessida qonuniylikni ta’minlashning muhim sharti hisoblanadi. Protsessual va taktik jihatlarni chuqur tahlil qilish hamda zamonaviy yondashuvlarni joriy etish orqali nazorat samaradorligini oshirish mumkin. Mazkur yo‘nalishda olib boriladigan islohotlar nafaqat huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatini yaxshilaydi, balki fuqarolarning davlat organlariga bo‘lgan ishonchini ham mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksi. – Toshkent: Adolat, 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Prokuratura to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent: Adolat, 2022.
4. O‘zbekiston Respublikasining “Milliy gvardiya to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent: Adolat, 2021.
5. Rustamboyev, M. H. (2020). Jinoyat-protsessual huquq. – Toshkent: Yuridik adabiyotlar nashriyoti.
6. Odilqoriyev, X. T. (2019). Davlat va huquq nazariyasi. – Toshkent: Adolat.
7. G‘ulomov, S. S. (2018). Prokuror nazorati asoslari. – Toshkent: TDYU nashriyoti.
8. Allayorov, J. T. (2021). Jinoyat protsessida prokuror ishtiroki. – Toshkent: Yuridik adabiyotlar.